

**CONCEPTUAL PROVISIONS OF PROBLEM-ORIENTED HUMAN
RESOURCE DEVELOPMENT**

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОБЛЕМНО-
ОРІЄНТОВАНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ**

Laptiev Viacheslav Igorovich

PHD, associate professor

*Department of economics and social sciences Simon Kuznets Kharkiv National
University of Economics
Kharkiv, Ukraine*

Лаптев В'ячеслав Ігорович

к.е.н., доцент

кафедра економіки и соціальних наук

*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна*

Анотація. Сучасний стан розвитку людських ресурсів в Україні потребує розробки теоретичних підходів на базі принципів та підходів, що формують умови для соціально-економічного розвитку національної та регіональної економіки, а також підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та рівня життя населення. Обґрунтовано концепцію розвитку людських ресурсів, яка базується на системі принципів, методів та інструментів розвитку людських ресурсів на основі проблемно-орієнтованого підходу та надає можливість в умовах перманентної мінливості середовища своєчасно реагувати на управлінські запити щодо розвитку людських ресурсів з метою забезпечення задоволеності усіх учасників соціально-трудових відносин на національному, регіональному та рівні підприємств

Ключові слова: концептуальні положення, людські ресурси, розвиток, проблемно-орієнтований підхід, принципи.

Abstract. The current state of human resource development in Ukraine requires the development of theoretical approaches based on principles and approaches that form the conditions for the socio-economic development of the national and regional economy, as well as improving the competitiveness of domestic enterprises and the standard of living of the population. The concept of human resource development based on the system of principles, methods and tools for the development of human resources based on the problem-oriented approach is grounded and allows in the conditions of permanent environmental variability to respond in a timely manner to management inquiries on the development of human resources to ensure the satisfaction of all participants in social and labor relations national, regional and enterprise level

Keywords: conceptual provisions, human resources, development, problem-oriented approach, principles

Сучасний стан соціально-економічного розвитку України, її регіонів та стан розвитку підприємництва свідчить про наявність проблем у формуванні, використанні та утриманні людських ресурсів. Трудова зовнішня міграція, невідповідність між попитом та пропозицією робочої сили свідчить про невідповідність рівня розвитку людських ресурсів в країні, регіонах та на підприємствах вимогам ринку праці. Це обумовлює необхідність розробки відповідного теоретичного та методичного підґрунтя для впровадження дієвого механізму розвитку людських ресурсів.

Метою даного дослідження є обґрунтування положень концепції проблемно-орієнтованого розвитку людських ресурсів на базі принципів та підходів, що формують умови для соціально-економічного розвитку національної та регіональної економіки, а також підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та рівня життя населення.

Важливість комплексного підходу до розвитку людських ресурсів на всіх рівнях викликана взаємозалежністю між макрорівнем (рівень держави); мезорівнем (рівень регіону та окремих галузей) та мікрорівні (рівень підприємства). Це пояснюється наступним:

по-перше, методи управління на макрорівні (прийняття нових та внесення поправок до існуючих Законів, Постанов, Інструкцій, Розпоряджень, Стратегій) викликають відповідні зміни у процесах управління людськими ресурсами як на рівні регіонів та окремих галузей, так і на особливості управління персоналом вітчизняних підприємств;

по-друге, поява проблем на мікрорівні швидко розповсюджується на мезо- та макрорівень та потребує прийняття адекватних управлінських рішень з приводу пошуку дієвих методів та інструментарію вирішення проблеми на всіх рівнях управління.

Теоретичним підґрунтям концепції є парадигми «управління людськими ресурсами», теорії людського капіталу Т. Шульца [6], Г. Беккера [3] та нову парадигму «управління людиною», теорія систем, що розглядає людські ресурси як систему на всіх рівнях управління (Р. Акофф [5], М. Месарович [4], А. Н. Колмагоров, Дж. Клір, А. І. Уйомов, Ю. А. Урманцев та ін.) [2].

Проблемно-орієнтований підхід є базою для розробки положень концепції проблемно-орієнтованого розвитку людських ресурсів, він базується на реактивних та превентивних діях щодо вирішення проблем системи управління людськими ресурсами [1].

Гіпотези концепції є наступні: про зв'язок між рівнем розвитку людських ресурсів та рівнем соціально-економічного розвитку країни; про вплив умов та періодів розвитку суспільства на підхід до розвитку людських ресурсів; про залежність дієвості інструментарію управління розвитком людськими ресурсами від економічного рівня; про залежність часу розповсюдження та вирішення проблеми розвитку людських ресурсів в залежності від її рівня; про вплив економічного рівня на механізм розвитку людських ресурсів; про необхідність існування проблемно-орієнтованої системи розвитку людських

ресурсів, яка поєднує різні економічні рівні; про залежність структури проблемно-орієнтованої системи розвитку людських ресурсів від економічного рівня; про необхідність децентралізації вирішення проблем розвитку людських ресурсів.

При доведенні гіпотез застосовуються наступні наукові методи: аналіз, синтез, наукова абстракція, абстрактно-логічний метод, кореляційний аналіз, кластерний аналіз, метод ентропії, порівняння; сценарний підхід, метод аналізу ієрархій, системний підхід, імітаційне моделювання.

В результаті доведення гіпотез сформовано положення концепції проблемно-орієнтованого розвитку людських ресурсів:

1. Між рівнем розвитком людських ресурсів та рівнем соціально-економічного розвитку країни існує пряма залежність.

2. Розвиток людських ресурсів в трансформаційних умовах базується на проблемно-орієнтованому (ситуативному) підході.

3. Управління розвитком людських ресурсів здійснюється на мікро-, мезо- та макрорівнях за різними методами. Незважаючи на єдиний об'єкт управління – людські ресурси, – на різних рівнях управління слід застосовувати різні методи управління розвитком в залежності від ситуації.

4. Між часом розповсюдженням та вирішенням проблеми розвитку людських ресурсів в залежності від економічного рівня існує зворотно-пропорційна залежність

5. Кожен економічний рівень визначає обмеження у наявності та застосуванні ресурсів, інструментів та методів для розвитку людських ресурсів.

6. В трансформаційних умовах узгоджена координована взаємодія на всіх економічних рівнях реалізується через проблемно-орієнтовану систему розвитку людських ресурсів.

7. Структура підсистем проблемно-орієнтовану систему розвитку людських ресурсів на різних економічних рівнях є відмінною, що пов'язано з перерозподілом функцій управління розвитком на різних рівнях.

8. Вирішення проблем розвитку людських ресурсів на макрорівні є похідною вирішення проблем розвитку людських ресурсів на мікрорівні.

Даний підхід вирішує важливу в Україні науково-практичну проблему забезпечення ефективного управління розвитку людських ресурсів шляхом комплексного підходу до виявлення проблем на макро-; мезо-; та мікрорівні й розробки дієвого інструментарію подолання існуючих та можливих у майбутньому проблем розвитку людських ресурсів.

Таким чином, запропоновані положення концепції проблемно-орієнтованого розвитку людських ресурсів, що надає можливість в умовах перманентної мінливості середовища своєчасно реагувати на управлінські запити з метою забезпечення задоволеності усіх учасників соціально-трудоких відносин на національному, регіональному та рівні підприємств.

Література:

- 1 Діалектика розвитку підходів управління людськими ресурсами // Інтелект XXI. 2017. № 6. С. 155 -160.
2. Сафонова Т.В. Теорія людського капіталу як інтегральна концепція розвитку соціальної та економічної сфери // Соціоекономіка: Зб. наук. пр. Донецьк: ІЕП НАНУ. 2009. С. 134-144.
3. Becker, Gary S. Human Capital. N.Y.: Columbia University Press, 1964.
4. Mesarovic M. D.; Takahara Y. General systems theory: Mathematical foundations, Mathematics in Science and Engineering, Vol. 113, Academic Press, New York, 1975, 268 p.
5. Russell L. Ackoff, Fred E. Emery On Purposeful Systems: An Interdisciplinary Analysis of Individual and Social Behavior as a System of Purposeful Events. Chicago: Aldine-Atherton, Inc., 1972. 288 p.
6. Schultz T. Capital Formation by Education // Journal of Political Economy. 1960. № 6. P. 571-583.